

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Vaststelling Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies fase 2	TELEFOONNUMMER	+31640271905
		E-MAILADRES	wietske.dubelaar@provincie-utrecht.nl
DATUM	20-12-2022	DOMEIN/OPGAVE	SLO
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1106832717-18946	TEAM	CER
VAN	Wietske Dubelaar-Schippers	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom
NUMMER PS	PS2022RGW		
BIJLAGEN	1. Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Stelling van Amsterdam - Zuid 2. Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Vechtstreek 3. Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Kromme Rijn 4. Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Laagraven 5. Kaart "Overview Area Analyses Dutch Water Defence Lines, 18-11-2022"		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Met deze brief willen wij u informeren over vier nieuwe vastgestelde Gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies voor het Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies, te weten: Stelling van Amsterdam – Zuid, Vechtstreek, Kromme Rijn en de geactualiseerde versie voor Laagraven (zie de bijlagen 1, 2, 3 en 4). Het betreft hier fase 2 in het project om voor het gehele Werelderfgoedgebied te komen tot gebiedsanalyses.

In de interim omgevingsverordening is opgenomen dat de uitzonderlijke universele waarde (benoemd in de vorm van kernkwaliteiten) niet mag worden aangetast en wordt voor de uitwerking van de kernkwaliteiten verwezen naar de gebiedsanalyses (art 7.2 lid 2). Het doel van de gebiedsanalyses is om meer inzicht te geven in hoe en waar de kernkwaliteiten zich manifesteren per gebied en hoe hiermee om te gaan bij ontwikkelingen. Ze zijn daarmee een hulpmiddel voor overheden en initiatiefnemers.

Inleiding:

De Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) is op 26 juli 2021 als uitbreiding op het Werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA) aangewezen door UNESCO tot Werelderfgoed. Samen (SvA en NHW) vormen zij het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

In de interim omgevingsverordening van de Provincie Utrecht (10 maart 2021) is in artikel 7.1 en artikel 7.2 uitvoering gegeven aan de instructieregel van het Rijk, zoals opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Dit houdt in dat de uitzonderlijke universele waarde niet mag worden aangetast. De uitzonderlijke universele waarde is vertaald naar kernkwaliteiten. Deze zijn op hoofdlijnen benoemd in de bijlage Cultuurhistorie van de interim omgevingsverordening. In de interim omgevingsverordening wordt voor de uitwerking van de kernkwaliteiten verwezen naar de Gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies. Om die reden zijn de gebiedsanalyses voorgelegd voor vaststelling door GS. Het betreft de uitwerking van al vastgesteld beleid (namelijk voortkomend uit de verordening).

De gebiedsanalyses geven inzicht in de kernkwaliteiten en bieden uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen per gebied. Ze zijn geen integrale analyse van al het erfgoed in het gebied, maar geven uitsluitend een analyse van de kernkwaliteiten van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Ze vormen een tijdloos en objectief document, geldend voor elke ontwikkeling die zich in de toekomst voor zou kunnen doen, vanuit het perspectief van het belang van de Hollandse Waterlinies. Ze dienen als kennisbron, handreiking, inspiratiebron en bouwsteen voor planvorming, beleid en visievorming. Daarmee zijn ze een belangrijk hulpmiddel voor overheden en initiatiefnemers.

De nu vastgestelde gebiedsanalyses zijn een vervolg op de eerder vastgestelde gebiedsanalyses voor Utrecht-Noord, Utrecht-Oost en Vreeswijk-Eiland van Schalkwijk (vastgesteld 30-11-2021).

Het einddoel is om voor het hele Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies gebiedsanalyses te hebben. In het kader van de harmonisatie van beleid tussen de vier provincies (Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant), is het van belang dat de gebiedsanalyses via dezelfde systematiek worden uitgewerkt. Er is voorrang gegeven aan het hoogdynamische gebied rondom de stad Utrecht en Vechtstreek Noord in Noord-Holland. Bij het totstandkomingsproces van de eerder vastgestelde gebiedsanalyses (die geheel in de provincie Utrecht lagen of geheel in de provincie Noord-Holland) liepen provincies Utrecht en Noord-Holland gelijktijdig op en heeft er daarom ten aanzien van de systematiek regelmatig afstemming plaatsgevonden.

De nu vastgestelde gebiedsanalyses Stelling van Amsterdam- Zuid en Vechtstreek betreffen gebieden van het Werelderfgoedgebied die gedeeltelijk in de provincie Utrecht vallen en gedeeltelijk in de provincie Noord-Holland. Deze gebiedsanalyses zijn dan ook tot stand gekomen door middel van een intensieve en participatieve samenwerking met de provincie Noord-Holland.

De nu vastgestelde Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinie Kromme Rijn betreft een bijzonder gedeelte van het Werelderfgoedgebied, namelijk alleen de rivier de Kromme Rijn. Deze rivier vormde een belangrijke watertoevoer voor de te inunderen gebieden rondom Utrecht is derhalve ook als onderdeel van het Werelderfgoed aangewezen.

Voor Laagraven is als eerste, in de vorm van een pilot, een gebiedsanalyse opgesteld en vastgesteld op 15-9-2020. De opgedane ervaringen met deze gebiedsanalyse zijn geëvalueerd. Dit heeft ertoe geleid dat al bij de samenstelling van de eerder vastgestelde gebiedsanalyses voor Utrecht-Noord, Utrecht-Oost en Vreeswijk- Eiland van Schalkwijk (alle drie vastgesteld op 30-11-2021) een aantal verbeteringen is doorgevoerd. Zo is de aanduiding van zones vervangen door ensembles en aandachtsgebieden, is meer gewerkt met verschillende schaalniveaus en is meer beeldmateriaal toegevoegd en zijn meer verhelderende schetsen toegevoegd. Deze systematiek is ook doorgevoerd bij de nu vastgestelde gebiedsanalyses. Omdat hierdoor een verschil ontstaan is ten aanzien van de pilotversie van Laagraven en het de bedoeling is dat alle gebiedsanalyses volgens eenzelfde systematiek zijn opgebouwd, is besloten tot een actualisatie van de gebiedsanalyse voor Laagraven. Voor deze actualisatie is weer eenzelfde participatief traject doorlopen als voor de andere nu vastgestelde gebiedsanalyses. Dit heeft geleid tot de vastgestelde geactualiseerde Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Laagraven.

Toelichting:

Het Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies heeft een duidelijke ruimtelijke impact binnen de provincie Utrecht. Tevens is sprake van een grote dynamiek in het gebied. De ruimte is schaars en de opgaven zijn groot. De verplichting tot bescherming van het Werelderfgoed wringt soms met ander beleid. Om die reden is er veel behoefte aan informatie over wat de bescherming betekent. Het blijkt dat de gebiedsanalyses hierin goed kunnen helpen. In de Omgevingsvisie van de Provincie Utrecht staat nadrukkelijk benoemd dat de status van Werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies niet betekent dat het gebied op slot gaat. Het biedt ook veel kansen om deze bijzondere waarden te verzilveren. Zo is er qua mogelijke ontwikkelingen veel raakvlak met het beleid vanuit bijvoorbeeld Groen Groeit mee, klimaatadaptatie, recreatie en toerisme, sport, natuur en landschap. De gebiedsanalyses kunnen hierbij tot steun zijn, doordat hierin kansen en aanknopingspunten worden aangereikt voor het benutten van de waarden van het gebied.

Vervolprocedure / voortgang:

Met de vaststelling van de nu voorgelegde gebiedsanalyses (Stelling van Amsterdam – Zuid, Vechtstreek- Noord, Kromme Rijn en de geactualiseerde versie van Laagraven) is het uiteindelijke doel (om voor het hele Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies gebiedsanalyses te hebben opgesteld) voor het grondgebied van de provincie Utrecht vrijwel geheel gehaald. Er rest nog een klein gedeelte ten zuiden van de rivier de Lek, doorlopend in een strook langs de Diefdijk, gelegen in de gemeente Vijfheerenlanden. Aangezien dit gebied één geheel vormt met het gedeelte van het Werelderfgoedgebied ten oosten hiervan, wat in de provincie Gelderland ligt, zal voor dit laatste stukje worden samengewerkt met de provincie Gelderland. Voor dit gebied is al in 2014 vanuit Gelderland (met het Pact van Loevestein) het Handboek Kernkwaliteiten Nieuwe Hollandse Waterlinie Culemborgerwaard opgesteld. Dit handboek en de andere handboeken die voor de gebieden in Gelderland en Noord-Brabant bestaan, zullen in 2023 worden omgevormd tot eveneens gebiedsanalyses, zodat voor het gehele Werelderfgoedgebied in eenzelfde systematiek de kernkwaliteiten zijn geanalyseerd en ruimtelijke inrichtingsprincipes zijn meegegeven.

Een overzicht van alle gerealiseerde gebiedsanalyses in Noord-Holland en Utrecht en van de gebieden waarvoor reeds de Handboeken Kernkwaliteiten Nieuwe Hollandse Waterlinie gelden is te zien op het bijgevoegde kaartje (bijlage 5). Dit kaartje is gemaakt ten behoeve van een overzicht voor UNESCO.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen